

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ḥamishah ḥumshe Torah

‘im 3 targumim ... pe. Rashi, u-ferush Rashbam u-ferush Mikhlal yofi min
R. Shelomoh ben Melekh u-ferush Be’er reḥovot ‘al diḳduḳe Rashi ...
ve-Sefer ha-Ḥinukh me-Rabenu Aharon ha-Levi be-sof kol ḥeleḳ

Sefer Shemot

Shelomoh ben Yitshaḳ

Frankfurt de-Oder, 544 [1783 oder 1784]

א

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10060

יא וישמו עליו שרי מסיים למען ענתו
 בסבלתם וכן ערי מסכנות לפרעה את-
 פתם ואת-רעמסס : יב וכאשר יענו אתו
 כן ירבה וכן יפליץ ויקצו מפני בני ישראל :
 יג ויעבדו מצרים את-בני ישראל בפרך :
 יד וימררו את-חיייהם בעבדה קשה
 בהמר ובלבנים ובכל-עבדה בשדה את
 כל-עבדתם אשר-עבדו בהם בפרך :
 טו ויאמר מלך מצרים למולדת העברית
 אשר שם האחת שפלה ושם השנית פועה :
 טז ויאמר בילדכן את-העבריות וראיתן
 על-האבנים אם-בן הוא והמתן ארזו ואם-
 בת הוא נחיה : יז ותיראן המולדת
 את-האלהים ולא עשו כאשר דבר אל-יהוה
 שני מלך מצרים ותחיתן את-הילדים :

מן-ארץ : יא ומניאו עליהן שרטונין
 מבאשין בדיל לענואיהן בפולחנהון ובנו
 קירו בית אוצרא לפרעה ית-פיתם וית-
 רעמסס : יב וכמוא דמענן להון בן סנן וכן
 תקפין ועקת למצראימן קדם בני ישראל :
 יג ואפלקו מצראי ית-בני ישראל בקשיו :
 יד ואמררו ית-חיהון בפולחנא קשיא
 בטינא ובלבנא ובכל-פולחנא בחקלא ית
 כל-פולחנהון דאפלקו בהון בקשיו :
 טו ואמר מלכא דמצרים ל-חיתא
 יהודיתא דשום-קדא שפלה ושום חגיחא
 פועה : טז ואמר כד-תהוין מולדן ית-
 יהודיתא ותחיוין על-מתברא אם-בר הוא
 תקטלון יתיה ואם-בתא היא ותקיימנא :
 יז ודחילא חיתא מן-קדם יי ולא עבדא

כמו

רשי

ויקרא

שחלל עמנו ותולד קללתו באחרים וברי הוא כל וכתב עמנו מן הא-יהוה ירשוה : (יא) עליו . על העם : מסיים :
 לשון עם שרי שנוכח מזה המום . וזוהי היום זכנו ערי מסכות לפרעה : למען ענתו בסבלותם . על מצרים : ערי מסכות .
 כתרוננו . וכן (ישעיה כב) לך כל אל הסוכן הלו נזכר המנוחה על החזרות (ד) (ש"ר) : את פירות ואת רעמסס . סלא
 היו האיות מתחלה לכן ועליוס חוקות וכנורות לאור : (יב) וכאשר יענו אותו . בכל מה שהם מתנין לסלעיות קולס הקב"ה
 להכות ולהפריץ : כן ירבה . כן רבה וכן פרץ . ויגדשו רוח הקודש חזרות כן . אתם חזורים מן ירבה ואני חזורה כן ירבה (ה) :
 ויקצו . קצו כחיים . ור"ד כחיים היו כעניניהם . ויגדשו רוח הקודש חזרות כן . אתם חזורים מן ירבה ואני חזורה כן ירבה (ה) :
 המכרת את הנקד ומשכרתו : (טו) למילדות . הוא לשון מולדות . חלל שיש לשון קלוס לשון ככר כמו שוכר ומשכר דוכר
 ומדבר . כן מולדותו מילד (ו) : (יז) בילדכן . כמו כחולדכן . שפלה . יוככר . על שם שמעית את הולד .
 פועה . מרים . על שם שפועה ומשכרת והנה לולד כדרך הגזים המעייפות תימוק הזוכה (שם) . פועה . לשון צעקה כמו (ישעיה
 סב

באר רחובות דקדוקי רשי

ויתכן מלת לו : (ג) משום דמלת מוכן מתפרש גם כן ענין דלית כמו חיש מוכן דלית מוכן כלן לכן הוה לומר דזה הוא כת-נוח
 בית חזרה וכן לך כל אל הסוכן : (ד) רש"י מודיען מה כמלת ויקומו הוא הזרש קין וימסמט לפני עניינים משום אחד דכר משום כעו
 קנתי במילואה כיון במה דקחיוה קנו כחיים . שימוש שני ענין קונים מלוקקון ודבר זה כיומו רבועינו קונים היו בענינים :
 (ה) משום דקשיא ליה והלא כמלות וענו ירבה יתין הודין מהה סיחן לעמיד (ז) ויערין פייענין ויא ויערין ויא ויערין ויא ויערין
 וין שטערקין) וכמלת כונת החזיר על וין עכ"כ כי בצעת הנלות ככר עינו אותם על זה קחמר רש"י בכל מה היו מתנין וכו' וירבה לומר
 מנינו לפעמים שהיו כראשית התיבה משמעות על המשכה (כדכתב רש"י בענין כס"ב כאלה כד"ה אוי"ה) ואם כן כן בחור הסמוק
 וכאשר יענו (וויא ויא כיון גדאכט לו פייענין) כן ירבה (האט גאט גדאכטן גראט לו פייענין חול"י פייערין) וזה שכתב עוד דכר חזר
 כן ירבה כן רבה וכן פרץ רבה לומר אפילו חזרין הודין הנה סימן לעמיד גם כן יתחא פייענינו על היום דכתיב העתיד כחוקים עכ"כ .
 וכו'

יונתן בן עוזיאל

ירושלמי

ויקחו להו מן ארעה : יא ושון עליהו בברקניו מפלחניו מן
בגלל דמצערא יתהוון בשעבודיהו ובגנין קורניו הלילין לרשים בית
אוצרו דפרעה ית טאנים ונת פילוסין : יב והימניא דמענין להו
היבין דהוון מן והיבין תוון תקפין ואיתעקר מצראי בתויהו מן קדם בני ישראל : יג ושעבדו מצראי וגו' :

ית טנים ונת פילוסין :

יד ואמר נת תויהו בפולחנא קשיא קטינא ובלקניו ובלל פולחנא באנפי קרא ית כל פולחניו תוון
מפלחין בהוון בקשיר : טו ואמר פרעה דמך הוה חמי בחילמיה ונא קל ארעה דמצבים קיימא בכף מודנא

ירושלמי

ואמר מלכא דמצרים לויפחחא עבדיה דשמה דתרא
שפרה ויהא הנת ויכבר ושמה דתנייהא פועא היא
הנת מרים :

תרא וטליא בר אוקרתא בכף מודנא תרא והנת ברעה
כף מודנא מטליא בעורה מן עד שבר וקרא לכל חרשי
מצבים ותני להו ית חולמיה מן יד פתהו פומיהו ימים
וימקרים חרשי חרשיא ואמרין לפרעה ביר קה עתיד למתוי
מתילוד בגנישתיהו דישאל דעל ידוי עתידא למתקרא
בלא ארעה דמצרים ובגין אנתעט פרעה מלכא דמצרים לחייתא והרביתא דשמה דתרא שפרה היא ויכבר ושמה
דתנייהא פרעה היא מרים ברמה : טז ואמר בד תנין מודנא ית והרביתא והסתכין עליו מתקרא אין ביר דבר
חרא ותקטלון יתיה ואין בקמא נקבא ויהא ותתקיים : יז ודהילא חיימא מן קדם יי נלא עבדו הימניא דמליל

עמהוון

באר רחובות דקדוקי רשי

והריבאלכותיכסן רכה וכן פרץ : ומה שכתב עוד מדרשות הקודש וכו' רכה לומר דקדוקא אלטיה פשטיה דקרא דקאי רק חולות הכה
נתחכמה על ויון העבר והיינו שיעלו אותם קודם הגלות ומלות וכאשר יענו קאי אדהשתא על שעת הגלות שפיר קשה היאך יתכן שזאת הגלות
לשון ית אכל לדעת המדרש מלות זכאשר יענו גם כן קאי על זמן העבר ומלת כאשר היא תמורת לכן ובתוכה טעם היא למלת הכה נתחכמה
וכן פירושהם אמרו בזמן העבר הכה נתחכמה פן ירבה וכאשר (אולי דארוס) נגמורה בעצמם שיענו אותנו (ויא ווערין זיא פיינגן) ושיך
שפיר לשון עתיד ואי נזכר דלא יתכן כשעת העליה כן ירבה וכן יספך על זה קאמר המדרש רוח הקודש חנונית בלתי שעה כך אתם חנונים
כשעת העליה פן ירבה ואי חנוני עכשו כשעת העליה כן ירבה ולא תועיל עצתכם כלום : (ו) רכ"ל כמו דחין חילוק בין שובר וקשבר כגוף
העושה כי שניהם מורים על אחד העושה פעולת הסבירה כדבר אחר רק החילוק הוא ביניהם

רשבים

אבותיהם ולא טוב לנו לאכד עבדינו וקרא ליה מלכותא קטיעא : (יא) נוסים - מן הכמולים הוא נוסם - כמו פתות אותה פתים
מן פתת : נוסכות אונרות - כמו אל הסוכן - הלו לשכנא אשר על הבית : (יב) כנון כן ה' כנו (תלמיכם ג"ח כמלמנים) :
ויקונו - בחיים כמו קלתי חמי - וכן אשר חתה יקן נופני שני מלכיה - (יג) כפרך לשון שברון הוא - כמליווד מפרכין באנשים
(יד) וככל עבודה כשה - חרש וקטר - את כל עבודתם - עם כל עבודתם - אשר עבדו כהרן שהם בתוך העיר כפרך
(טו) לזוללות העבריות - למולדות שהם העבריות : (טז) על האכנים - על המסכר - כדאמרינן לאו כנים עד משבר
גם ככלי יול"ת כח בירמיה עושה וזלחה על אכנים : וחיה - טעמו למעלה - כמו ון יסכ ישכה - מן ארבעה ח' יאמר לנקה
חיה - אכל חילו חיה חלף שנים כעמית טעמו למטה ולשון זכר חנונית עשה עבה ראה : (יז) ותיראה לשון (יראה) אלה

מבלל יופי

(יא) בקבלותם) ענינו - הנקבה על היגור כמזמר כי
כנכח המשיא וטעמינו על
קרתה על שמה שיהיה
זכה : (מוסכנה) ענינו
אוצרות : (יב) כוירבה) - כדומר כד מה שתי
מענים אותוכן היה רבה ופורין יורה : (יג) כפרך
פי' בקושי וברצון וברדי רז"ל עד שיהא נפרכת בצפורין
(טז) (האכנים) - מקום נפילת הולד מבטן אמו וקראו כן
ונקרא משברורד קדחה שניהם ופי' כי הוא הרחם עצמו ונקרא
אכנים על שם הכנים והארץ : (יז) ותיראה
נוספת טן בן ובנים וכן וי"ל שהא כל עשו וקטינים

